

Afdækning af motivationsfaktorer for registrering i marken og behovet for digital lagerstyring

Forfatter

Ditte Kjær Jacobsen, SEGES, Strategi & Vækst

Materiale og metode

Formålet med interviewene har været at undersøge, hvordan der registreres i marken i dag, samt hvilke motivationsfaktorer, der ligger til grund for registrering og lagerstyring af gødning og udsæd. Der er interviewet 14 landmænd med udgangspunkt i en semistruktureret interviewguide.

Caselandmændene er tilfældigt udvalgt ud fra en liste med 100 CVR-numre over bedrifter, der kun anvender handelsgødning og har 100 pct. registrering af handelsgødning. Der er ringet ud til knap 50 landmænd, hvor det har været muligt at komme i kontakt med 17 af disse, hvoraf to ikke ønskede at deltage. Interviewene har haft en varighed på mellem 15-30 min. Der er således interviewet 14 landmænd.

Interviewguiden er opbygget omkring tre temaer: Adfærd ift. registrering, adfærd ift. lagerstyring samt motivation og etik. Interviewguiden kan ses til sidst i dette dokument. Analysen vil desuden været opbygget efter de tre nævnte temaer.

De 14 caselandmænd har en gennemsnitsalder på 53 år, og driver alt fra 32 ha til 350 ha. Foruden planteavl er der to caselandmænd, der har kyllingeproduktion (Landmand 4,5) og én har svineproduktion, som dog er under afvikling (Landmand 3). Desuden karakteriserer fem af caselandmændene deres landbrug som fritidslandbrug (32-125 ha) (Landmand 1,6,9,13,14).

Caselandmændene er anonyme, og er derfor navngivet med et nummer i analysen (Landmand 1-14).

Analyse

Adfærd i forhold til registrering

Det er meget forskelligt, hvor meget de forskellige caselandmænd registrerer handlinger i marken. Følgende tabel viser, hvad caselandmændene registrerer foruden sprøjtning.

Handlinger i marken, der registres	Caselandmand
Såning	1, 3, 4, 5, 7, 8, 14
Gyllekørsel	1, 3
Gødning	2,3, 4, 8, 14
Høster	2,3
Tromling	3
Harvning	3, 7
Pløjning	3, 7
Dræn	6, 13, 14
Egne bemærkninger til f.eks. vækst og jordbearbejdning	6

Samtidig italesætter et par af caselandmændene, at de registrerer så meget som muligt af handlinger i marken. Caselandmand 9 udtaler følgende: *"Jeg registrerer alt, fra jeg sår til, jeg høster, også udbytterne og ventekorn, jeg tilføjer også kommentarer."* (Landmand 9). Det samme påpeger en anden caselandmænd, som italesætter, at han registrer alle handlinger i Farmtracking, fordi det er vigtigt at vide, hvornår der er gjort hvad og hvor lang tid det tager med det formål at optimere driften (Landmand 3). Caselandmand 10 er ikke overgået til den digitale registrering, og skriver derfor i en lommebog, og herefter registrerer sønnen digitalt.

Alle caselandmænd har givet adgang til deres data til planteavlskonsulenter. Desuden laver langt de fleste caselandmænd selv registreringerne. Caselandmand 2, som er nyopstartet, lader sin kompagnon om registreringer, da han som ung og ny i erhvervet, ser det som et uoverskueligt og meget kontrollerende område, det kommer til udtryk på følgende måde: *"Som nyopstartet synes jeg, det er håbløst med alle registreringer, det er kvælende med alle de regler og får man hjælp udefra, så har man købt sig fattig."* (Landmand 2). En anden caselandmand er driftsleder på sin egen marker, men får et andet landbrug til at stå for handlinger i marken og derved også registreringer, men hver en handling bliver registreret (Landmand 3). En caselandmand har også sine to medarbejdere til at registrere med det mantra, at: *"Den, der udfører arbejdet, registrerer."* (Landmand 10).

Der er forskellige motivationsfaktorer for at registrere, men overvejende bliver optimering italesat som en vigtig faktor. En landmand pointerer, at han registrerer for at kunne se forskelligheder fra år til år (Landmand 1). En anden påpeger, at det er: *"For at komme tæt på driftsøkonomien, hvor vi kan tjene penge og ikke."* (Landmand 3). En tredje caselandmand italesætter sin motivation som følgende: *"For at holde øje med, hvor langt vi er kommet (...), så for overblikkets skyld og økonomien"* (Landmand 4). Flere af caselandmændene italesætter at de primære grunde til at registrere udover det lovpligtige er

for at undgå fejl, lære og forbedre arbejdet ude på marken, altså igen optimering og effektivisering (Landmand 6,8,11,12,14).

Adfærd i forhold til lagerstyring

Følgende tabel viser, hvordan caselandmændene holder styr på det udsæd og gødning, de har på lager.

Lagerstyring af udsæd og gødning i dag	Caselandmand
Telefonen	1
Lommebog	4,6,7,11,12,13
Regneark	10
Optælling	8,9,14
Intet behov for styring	2
I hovedet	3,5

Som det fremgår af ovenstående tabel, er der forskellige metoder, som caselandmændene tager i anvendelse for at skabe sig et overblik over deres lager. De har hver især lavet deres eget system og indarbejdet rutiner, som gør dem i stand til at overskue deres lager på den ene eller anden måde. En caselandmand udtaler: *"Jeg kan se, hvad jeg bestiller og har tilbage, jeg har været i faget i mange år, det passer nærmest altid (...) næste generation har ikke den erfaring, og skal bruge noget andet."* (Landmand 8). Der er altså tale om en oparbejdet erfaring og en bevidsthed om, at det formentlig ikke er noget, der umiddelbart kan videregives. Samtidig må man formode, at den nyere generation af landmænd kommer med digitale erfaringer, som kan skabe et større behov for digital lagerstyring, det kan dog ikke konkluderes ud fra denne undersøgelse. En anden af caselandmændene har en helt pragmatisk tilgang til lagerstyring, som italesættes på følgende måde: *"Jeg ved, hvad mit startlager er, jeg ved, hvor meget vi skal bruge, og så registrerer vi i en lommebog, når vi tager sække."* (Landmand 4). Denne pragmatiske tilgang følges op af en anden af caselandmændene, som siger: *"Vi køber ind en gang om året, og så ved vi, hvad vi har købt ind og kigger, hvad der er tilbage, når vi er færdige"* (Landmand 2). En tredje landmand udtrykker, at der er noget usikkerhed og måske til tider tvivl om beregning bag lagerstyringen, idet han udtaler:

"Vi skulle helst ikke have noget på lager, jeg laver gødningsplan tidligt, og så kigger vi i krystalkuglen, det er altid en bedre forretning, hvis det bliver til mindre. Når jeg har beregnet, hvad jeg skal bruge, så har jeg ikke et behov for at holde styr på det. Den største joker er gødning, såsæd er simple at beregne og kemi laver jeg en aftale med dag-til-dag-levering, og så er der ikke noget på lager."

Landmand 2

Under linjerne kan der spores en vis usikkerhed bag den måde landmændene styrer deres lager på, men modsat argumenterer 13 af de 14 caselandmænd, at de er tilfredse med deres nuværende setup ift. lagerstyring. På den anden side kan de dog godt se det smarte i at kunne styre lageret digitalt. Dette

understøttes af følgende udtalelse: *"Jeg mangler det ikke, men det er ikke dumt "* (Landmand 4). Der udtrykkes endvidere ønsker til, hvad et digitalt lagersystem kunne indeholde, bl.a. synes landmand 5, at det kunne være aktuelt som en funktion i Farmtracking. Andre landmænd pointerer ligeledes, at der er behov for, at den viden de sidder inde med, bliver dokumenteret, eksempelvis Landmand 8, som pointerer, at hans nuværende system virker, men at han er den eneste, der kender det, og at det derfor kan være hensigtsmæssigt, at der er noget på digitalt.

En enkel af caselandmændene pointerer dog, at han ikke har så godt styr på sit lager, dette kommer til udtryk på følgende måde: *"Det (lager) holder jeg ikke særlig godt styr på, jeg ved, hvad jeg køber ind, og så har jeg det, og så tæller jeg sækkene, det kunne sikkert blive bedre."* (Landmand 14). Samtidig argumenterer landmand 14 modsat for, at hans virksomhed ikke er stort nok til et digitalt lagersystem, da det ikke er mere uoverskueligt med de mængder, han anvender af gødning og udsæd. Langt de fleste caselandmænd er altså tilfredse med deres setup af lagerstyring, og har ikke det store behov for digital lagerstyring. Flere nævner da også, at deres begrænset størrelse gør, at de ikke har behovet, og italesætter at større bedrifter med flere medarbejdere og eventuelt flere matrikler øger behovet for digital lagerstyring.

Flere af caselandmændene italesætter, at de kan se potentialer i digitaliseringen, både i forhold til næste generation samt kontrol og krav i forhold til lageret, hvilket følgende udsagn understøtter: *"Jeg mangler det ikke, men jeg kan godt se, når du spørger, at det er smart"* (Landmand 9). En anden udtrykker de på følgende måde: *"Det tror jeg, er fint for de unge, og dem som sidder ved skærmen, jeg må indrømme, at jeg bliver for gammel"* (Landmand 11). Andre pointerer også, at behovet for digital lagerstyring stiger i takt med mere kontrol: *"Jeg mangler det ikke i dag, som det ser ud nu, men jeg kunne måske godt forestille mig, hvis der kom mere kontrol med kemilager og så videre, at det ville være en god ide og give mening"* (Landmand 13) En af landmændene giver dog udtryk for en vis skepsis i forhold til at være digital, idet han udtrykker: *"Det ville være smart, bare det offentlige ikke kan kigge ind i det, de bestemmer alt, og ser alt, vi bliver mere og mere topstyret."* (Landmand 7). Her udtrykkes der altså bekymring for, at digital lagerstyring kan føre til mere kontrol og at det ikke er hensigtsmæssigt.

Ønsker til digital lagerstyring bliver udtrykt af caselandmand 1, som forholder sig til, at det skal være dataspecifikt med alarmer, så man bliver gjort opmærksom på, hvis man ikke har ajourført lageret. Ligeledes italesætter en anden caselandmand et ønske til digital lagerstyring på følgende måde: *"Der skal være mulighed for at taste startlager ind og følge med i, hvor meget der er tilbage også med kemi, så når man står med konsulenten i marken, så kan man lige slå det op."* (Landmand 5). Funktionaliteten i systemet stilles der også krav til, idet nuværende praksis ønskes understøttet af den digitale lagerstyring, eksempelvis udtrykker en enkelt caselandmand, at han køber kemikalier gennem en indkøbsforening, og at det skal kunne håndteres (Landmand 7). En anden landmand har ønske til, at systemerne, der kan arbejde sammen, eksempelvis med Kemitjek, som landmand 9 benytter. En tredje af caselandmændene stiller krav om brugervenligheden, og udtrykker: *"Det skal være simpelt og nemt at registrere, når man køber ind, samtidig skal man kunne lave en lageroptælling, og det skal være let at slette og oprette igen."* (Landmand 10).

Motivation og etik, når det handler om registrering og datadeling

Caselandmændene italesætter forskellige motivationsfaktorer for at registrere flere handlinger i marken. En af landmændene tilkendegiver, at han kun vil registrere mere, hvis det er et krav oppefra, hvilket han udtrykker således: *"Lovgivning, jeg synes selv jeg er meget struktureret, jeg har interesse i at have styr på min egne ting, jeg tror, det er sværere, hvis man har folk ansat"* (Landmand 1). Andre landmænd er også villige til at registrere flere handlinger i marken, men det skal give mening og værdi at registrere mere (landmand 5,6,11). Endvidere udtrykker en caselandmand, at det skal være et ikke opdaget behov, der kan få vedkommende til at registrere mere (Landmand 4). I det hele taget efterspørges der, at det skal give mening for landmændene at registrere, således italesætter landmand 13, at man skal kunne se en økonomisk fordel i at registrere mere, ligesom vedkommende har erfaret, at der er sket med registrering af dræn. En anden caselandmand udtaler: *"(...) der er allerede rigeligt at registrere, men der er en mening med det, jeg ville gerne registrere mere, hvis det blev let og smart, og med nogle værktøjer, der virker."* (Landmand 6). Landmand 3 som i forvejen også oplever, at han registrerer meget, vil registrere marksensorer som det næste. Derudover kan han ikke forestille sig, at der er mere, der kan registreres. Hvorimod landmand 10 påpeger, at de kunne registrere mere på timebasis, hvor der f.eks. er mulighed for at finde ud af, om det det kan betale sig at have marker væk fra bedriften. Der er altså mere eller mindre opbakning til yderligere registrering ligesom der er forskellige mulige grunde til at være motiveret herfor.

Det er vidt forskellige holdninger til at give adgang til data. Nogle af caselandmændene er skeptiske og synes, der er en grænse for adgang til data, mens andre ikke ser problemet i det, og er åbne for det. Flere tænker, at det er fremtiden at kunne dokumentere mere, og at man kan håbe på, at det afspejler sig i en merpris, det er caselandmændene dog mere skeptiske omkring. En caselandmand italesætter, at hvis der skal gives adgang til data:

"Så skal der være noget i det for mig, fair nok at SEGES samler data ind og finder ud af noget med merudbytte eller noget, det der kommer os alle sammen til gode, er ok, men mine specifikke data og de skal se, hvad jeg laver i min mark, så skal der være en gulerod for, at jeg lukker op for det, det er mine data, alle skal hellere ikke have lov til at se, hvad jeg har i køleskabet."

Landmand 4

I modsætning hertil udtaler en af caselandmændene: *"Det vil jeg nok bare gøre, det gør man så mange steder alligevel, hvis man lader være, så følger man ikke med, men vil altid gerne have en merpris, men jeg tvivler, men det ville være fair"* (Landmand 6). En anden caselandmand synes på den ene side ikke, at det er et problem, da vedkommende oplever i produktionen af brødhvede, at man skal kunne spore tilbage og derved giver adgang til data, men på den anden side opleves dog for meget kontrol. Landmand 3 udtrykker helt uforbeholdent, at folk gerne må få adgang til hans data, det er han ligeglad med. Dette støttes op af landmand 5,7,9,13, der er af den ene opfattelse, at så længe det er en selv, der giver adgang til data og ved, hvad det anvendes til, så er det ikke noget problem. En anden landmand er også mere åben omkring det, og mener ikke der er noget problem, idet han udtaler, at han ikke gør noget

ulovligt, så der gennemskuelighed (Landmand 12). Modsat dette er en af caselandmændene mere skeptisk, om end han ser nødvendigheden af det, dette udtrykkes således:

"Umiddelbart vil jeg ikke synes om det, men er det en del af en kontrakt og merpris, så kunne man blive nødt til det. (...) jeg vil give dem den data, der er nødvendig, men jeg vil ikke have, de kan se online, hvad der sker på bedriften, og alt er lukket op, hvis for mange har adgang til data, så ligger det pludselig et sted, jeg ikke har kontrol over (...). Der kan ske misforståelser eller vi har kørt syv dage for sent, men registeret det inden for fristen, fordi vejret ikke var til det, og de så ser, jeg ikke havde registeret det i går. Jeg vil ikke give adgang, men gerne levere data (...)"

Landmand 10

Caselandmændene har i et spørgsmål fået et case-eksempel på adgang til data, som lyder som følgende:

Hvad tænker du om, at DLG eller Carlsberg får adgang til data om, hvordan og med hvad du har sprøjtet og gødnet på en specifik mark, som skal bruges til at dokumentere sporbarhed?

Her er der enslydende svar, som på spørgsmålet om, hvad de tænker om at give adgang til data – svar der modsiger hinanden. En caselandmand er noget bekymret for at give adgang til sit data, da han er den opfattelse, at: *"Jo mere man oplyser, jo mere kan man få smæk for, jeg kan ikke se nogle fordele for mig"* (Landmand 2). Modsat er flere caselandmænd af den overbevisning, at kravene til dokumentation ift. sporbarheden kun bliver større. En caselandmand italesætter det således: *"(...) hvis du skal kunne sælge, skal du også kunne dokumentere."* (Landmand 12). En anden udtrykker det på denne måde: *"Det kan jeg godt acceptere, det må vi acceptere ellers vil de måske ikke købe varen, vi skal kunne dokumentere, bare det ikke er til det offentlige"* (Landmand 7). Der er altså også en vis skeptisk forbundet med at give adgang til data, og at det er vigtigt, at adgangen ikke gives til hvem som helst. Samtidig påpeges det også, at det at kunne dokumentere ift. sporbarhed ikke er nyt. Det påpeger en caselandmand på følgende måde: *"Ingen problem, der er jo startet for mange år siden, så det er ikke nyt, DLG havde noget lignende, Mistvi eller sådan noget til Arla, hvor man fik en merpris for at kunne dokumentere fra mark til lager, og så fik man 15-20 kr. mere pr. 100 kg."* (Landmand 3). Der italesættes altså, at adgangen til data skal give en merpris. Den samme holdning kommer eksempelvis til udtryk på følgende måde: *"(...) man kan håbe det vil afspejle sig i prisen."* (Landmand 13).

Konklusion

Det er forskelligt fra caselandmand til caselandmand, hvor meget der registreres af handlinger i marken. Nogle registrerer så meget som overhovedet muligt, hvorimod nogle kun registrere få ting udover det lovpligtige. Alle caselandmænd har givet adgang til deres data til deres planteavlskonsulent, og alle caselandmænd registrere selv alle handlinger på nær to, hvoraf en også lader sine to medarbejdere gøre det, og den anden registrerer ikke selv, men lader sin kompagnon gøre det.

Flere af caselandmændene italesætter, at de primære grunde til at registrere udover det lovpligtige er for at undgå fejl, lære og forbedre arbejdet ude på marken, altså er motivationsfaktorer, for at registrere mere end det lovpligtige, optimering og effektivisering.

Der bliver i dag ført lagerstyring af udsæd og gødning på meget pragmatiske måder såsom noter i en lommebog eller på telefonen. Hver caselandmand har deres eget system og indarbejdet rutiner, der gør dem i stand til at overskue deres lager. Der er kun en enkel caselandmand, der pointerer, at vedkommende godt kunne have bedre lagerstyring.

Alle caselandmænd er tilfredse med deres nuværende setup, men kan godt se det smarte i digital lagerstyring. Flere argumenterer dog for, at behovet for digital lagerstyring for alvor opstår, når der er flere medarbejdere og matrikler at overskue.

Der bliver udtrykt et fåtal af ønsker til digital lagerstyring, som er følgende:

- Alarmer, så man hele tiden overholder retningslinjer og får ajourført sit lager.
- Digital lagerstyring som en funktion i Farmtracking.
- At systemet kan håndtere indkøb fra indkøbsforening.
- Arbejder sammen med andre systemer som f.eks. Kemitjek.
- At det er simpelt og brugervenligt, og det skal være let at oprette og slette, for derefter at kunne oprette igen.

Der er italesat forskellige motivationsfaktorer for at registrere flere handlinger i marken, det er økonomiske incitamenter, at det skal give mening og værdi at registrere mere. Det skal altså have en værdiskabelse på den ene eller anden måde.

Der er forskellige modsatrettede holdninger til at give adgang til data. Nogle af caselandmændene er skeptiske og synes, der er en grænse for adgang til data, mens andre ikke ser problemet i det, og er åbne for det. Der er en overvejende mening om at så længe, man selv har adgang til bestemt data og ved, hvad et skal bruges til, så er der accept til at give adgang til data. Samtidig italesættes der, at adgangen har en merpris, men flere sår dog tvivl om dette. Ift. at kunne dokumentere sporbarhed italesætter flere caselandmænd, at der som sådan ikke er noget nyt idet, og at det er forventeligt at vi i fremtiden kigger ind i at kunne dokumentere sporbarheden fra jord til bord.

Projekt: Lær af verdens største forsøgsareal	Ansvarlig	DITT
	Oprettet	05-10-2021
	Side	8 af 1

Formål: At undersøge, hvordan der registreres i marken i dag, samt hvilke motivationsfaktorer, der ligger til grund for registrering og lagerstyring

Spilleregler

- Baggrunden for projektet forklares
- Interviewet vil være anonymt
- Der er ingen rigtige eller forkerte svar, da interviewet tager udgangspunkt i dig og din virksomhed
- Interviewet tager omkring 15-30 min.

Rammer for interviewet

Rammen vil være generelle spørgsmål med forskellige vinkler i forhold til landmandens adfærd, behov og ønsker til registrering i marken. Selve interviewet skal være styret, så vi kommer rundt om de valgte emner, men der er plads til perspektiver, som skulle ligge udenfor interviewrammen. I interviewsituationen spørges efter uddybninger, eksempler, samt be- eller afkræftelse af forskellige udsagn.

OBS: Sprøjtejournal skal registreres, den skal vi ikke snakke om. Gødning og såning er det interessante.

Baggrundsinformation

Vil du fortælle lidt om dig selv og din virksomhed?

1. Hvilken produktionsgren/-e
2. Størrelse
3. Antal medarbejdere
4. Hvad er din rolle i virksomheden?
5. Alder

Adfærd i dag ift. registrering

1. Hvad registrerer du i dag i marken?
2. Hvem laver disse registreringer?
3. Hvem har adgang til data?
4. Hvis du ser bort fra sprøjtning, hvorfor registrerer du så handlinger i marken?
5. Hvad bruger du registreringerne til?
6. Hvilken værdi får du ved at registrere i dag?

Adfærd i dag ift. lagerstyring

1. Hvordan holder du i dag styr på det udsæd og gødning, du har på lager?
2. Er det et setup, du er tilfreds med?
3. Mangler du pt lagerstyring af udsæd og gødning? Kunne det være en god ide?
4. Hvilke ønsker kunne du have til digital lagerstyring?

Motivation og etik

1. Hvad skulle der til for, at du registrerer mere i marken?
2. Hvad tænker du om give adgang til dit data?
3. Hvad tænker du om, at DLG eller Carlsberg får adgang til data om, hvordan og med hvad du har sprøjtet og gødet på en specifik mark, som skal bruges til kunne dokumentere sporbarhed?

SEGES - Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N

T: +45 8740 5000 - F: +45 8740 5010 - E: info@seges.dk

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov. SEGES er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende notatets informationer.